

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

Виконавсько-музикознавчий факультет

Кафедра інтерпретології та аналізу музики

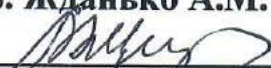
ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Гарант освітньо-наукової програми
проф. Шаповалова Л.В.**

«2» вересня 2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Проректор з наукової роботи
проф. Жданько А.М.**

«2» вересня 2019 р.

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Актуальні проблеми теоретичного музикознавства»

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Назва дисципліни	Актуальні проблеми теоретичного музикознавства
Інформація про дисципліну	Курс рекомендований здобувачам освітньо-наукового рівня «доктор філософії»/«доктор мистецтв», що навчаються в аспірантурі або асистентурі-стажуванні за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
Рік підготовки	1-2
Семестр	2-4
Лекції (год.)	30
Практичні заняття (семінарські)	-
Самостійна робота (год.)	60
Індивідуальна робота (год.)	-
Кількість кредитів ECTS	3
Загальна кількість годин	90 годин
Очікувані результати навчання	<p>Підготовка здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» («кандидат мистецтвознавства») / «доктор мистецтв» за спеціальністю «Музичне мистецтво» зорієнтована на ознайомлення з фундаментальними засадами теоретичного музикознавства як інтегративної засадничої науки, обов'язкової для кожного виконавця.</p> <p>Концепція курсу обумовлена колом проблем музичної мови/мовлення та музичного мислення. Авторський курс містить виклад <i>теорії музики</i> в умовах трансформації академічних традицій мистецтва ХХ–ХХІ ст. Оволодіння курсом дозволить аспірантам <i>знати</i>:</p> <p>поняттєвий апарат сучасного теоретичного музикознавства; визначення фундаментальних принципів музичної творчості (інтонація-звукообраз; зміст і форма; жанр-стиль); техніки композиції та принципів слухацької комунікації;</p> <p><i>вміти</i>: здійснювати аналіз музичного твору в аспекті жанру та стилю (епохального та індивідуально-композиторського); концепції з науково-методичного «банку» сучасного навчального процесу; шляхи спадкоємності та</p>

методи теоретичної підготовки музикантів-виконавців.

Вивчення курсу надає бажаючим такі **компетентності:**

Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі музичного мистецтва, володіти методологією наукової та науково-педагогічної діяльності; проводити самостійне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

загальні:

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.

ЗК03. Здатність здійснювати пошук, оброблення та аналіз наукової інформації, інтерпретацію результатів наукових досліджень.

ЗК04. Здатність розробляти наукові проекти, управляти ними, складати пропозиції щодо їх фінансування, реєстрації прав інтелектуальної власності.

ЗК05. Здатність працювати в міжнародному контексті та дотримуватися норм міжкультурної толерантності та професійної етики.

ЗК06. Здатність презентувати результати досліджень українською та однією з іноземних мов європейського простору.

ЗК07. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій, навчальній та творчій діяльності.

ЗК08. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті, у наукових структурах/закладах.

Спеціальні:

СК04. Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

	<p>СК05. Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.</p> <p>СК06. Здатність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною мовами, володіти комунікативною культурою.</p> <p>СК07. Здатність саморозвитку і самовдосконалення протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію, адаптуватися до змін у професійній діяльності.</p> <p>СК08. Уміння здійснювати підготовку текстів навчальних та наукових видань, навчально-методичного контенту із забезпечення навчального процесу.</p> <p>Комунікативні: уміння формулювати дослідницькі завдання, обирати методи її вирішення; відповідально ставитись до наукової праці, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.</p>
Ключові слова	Музика як мова; музичний твір; інтонаційне мислення; мелос, метро-ритм, ладогармонія, фактура; жанр і стиль в музиці.
Тижневий розклад	2 години на два тиждень (аудиторна робота, дистанційне опрацювання матеріалів курсу); 2 години на тиждень (самостійна робота)
Теми	<p>Змістовний модуль 1: КОМПЕНДІУМ МУЗИКОЗНАВЧИХ КОНЦЕПЦІЙ.</p> <p>Тема 1.1 Музичний твір як предмет теоретичної науки.</p> <p>Тема 1.2. Історія теорії музики європейської традиції</p> <p>Змістовний модуль 2: СТИЛЬ І СТИЛІСТИКА</p> <p>Тема 2.1 Стиль як семіотичний об'єкт.</p> <p>Тема 2.2 Музичний текст і методи його аналізу.</p> <p>Тема 2.3 Виконавська поезика як система засобів.</p> <p>Змістовний модуль 3. ТЕОРІЯ ЖАНРУ</p> <p>Тема 3.1 Дефініції: порівняльний аналіз; еволюція наукових уявлень; типологія жанрів.</p> <p>Тема 3.2. Жанр і жанровість: прояви в музичній інтерпретації.</p>

	<p>Змістовний модуль 4. ТЕОРІЯ МУЗИЧНОГО ЗМІСТУ. Тема 4.1 Музичне мислення: функції, структура. 4.2.Предметні змістовності. Типи музичної семантики</p> <p>Змістовний модуль 5. ВЧЕННЯ ПРО ФОРМУ: Тема 5.1 Музична форма: від звука до структури. Тема 5.2 Інтонація, образ і техніка письма.</p> <p>Змістовний модуль 6. КОМПОЗИТОРСЬКИЙ ТЕКСТ ТА РІВНІ ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЇ Тема 6.1. Вчення про мелодію: історія, дефініції, концепції. Тема 6.2 Вчення про метроритм і темп; значення для виконавства і слухацького сприйняття. Тема 6.3 Гармонія як функціональна система. Тема 6.4 Вчення про фактуру.</p>
Процес навчання	<p>Процес навчання за вибором аспіранта відбувається у формі аудиторного/дистанційного навчання. Курс складається з 6 змістовних модулів (15 тем). Завершується іспитом.</p> <p>Система управління навчанням залучає: засоби комунікації та навчальні завдання, форми усного опитування, контрольні питання, семінарські заняття (читання доповідей та їх обговорення як наукової дискусії); написання та захисту проблемних тем, звіти про самостійну роботу, тестування. Для забезпечення навчального процесу для здобувачів підготовлені відповідні матеріали: теоретичні джерела, список джерел до кожної теми, презентації, інтерактивні завдання для розвитку наукового мислення.</p>
Дата і місце іспиту	За розкладом
Біографія е-тьютору	Шаповалова Л.В. – зав. кафедрою інтерпретології та аналізу музики, доктор мистецтвознавства, професор
Інформація для зв'язку із е-тьютором	тел. 050 064 97 12
Попередня підготовка	Проходження курсів «Гармонія», «Поліфонія», «Аналіз музичних творів» в обсязі освітньої програми «бакалавр» і «магістр» за спеціальністю «Музичне мистецтво»

<p>Як навчатися?</p>	<p>Опрацьовується теоретичний матеріал за програмою-конспектом і рекомендованою літературою; складається «концептуальна матриця» курсу; обирається відповідна науковій темі когнітивна модель (алгоритм дій); здійснюється самопідготовка до семінарських занять (письмово). У підсумку проводиться іспит у різних формах опитування (тести; захист реферату).</p>
<p>Навчальні методи та прийоми, що будуть використані протягом курсу</p>	<p>Теоретичне музикознавство сформувало спеціальні методи дослідження: цілісний, інтонаційний, функціонально-структурний, жанровий, стильовий. Серед новітніх – <u>онто-семіотичний</u> (висвітлює зв'язок музики з духовним світом, його генезу, символіку поетичних текстів та ціннісну семантику музичного тексту); когнітивно-системний (визначає тип музичного мислення, дефініції твору, жанру, стилю як цілісності вищого порядку).</p>
<p>Навчальні матеріали</p>	<p>Програма-конспект-лекцій. Література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асафьев Б.В. Музыкальная форма как процесс. Л., 1971. 2. Асафьев Б. О направленности формы у Чайковского / Б.Асафьев. <i>О музыке Чайковского</i>. Л. : Музыка, 1972. С. 89-103. 3. Березовчук Л. Интерпретатор и анализ. <i>Музыкальная академия</i>. 1993. №2. 4. Бобровский В. Функциональные основы музыкальной формы. М. : Музыка, 1978. 295 с. 5. Бонфельд М. Введение в музыковедение : учебное пособие для вузов. М. : ВЛАДОС, 2001. 220 с. 6. Вопросы музыкальной формы: Сб. статей/ под ред. Вл. Протопопова]. Вып. 1-2. М. : Музыка, 1966, 1972. 7. Друскин М. Нотный текст. М.Друскин. <i>Очерки. Статьи. Заметки</i>. Л.: Сов.композитор,1987.С.210-220. 8. Дьячкова Л.С. Мелодика : Учебное пособие. Москва, ГМПИ, 1985. 96 с. 9. Калашник М. До проблеми функціонування жанру сюїти в сучасній українській музиці. <i>Українське музикознавство</i>. Вип. 26. К., 1991. С. 230-239. 10. Книга о музыке / ред.-сост. Г. Головинский, М. Ройтерштейн. М. : Музыка, 1975. 472 с. 11. Лобанова М. Музыкальный стиль и жанр (История и современность). М. : Сов. композитор, 1990. 222

с.

12. Мазель Л. Строение музыкальных произведений. М. : Музыка, 1979. 516 с.
13. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. М. : Музыка, 1976. 253 с.
14. Михайлов М. Стиль в музыке. М.-Л. : Музыка, 1981. 264 с.
15. Назайкинский Е.В. Стиль и жанр в музыке. Учебное пособие для вузов. М. : Владос, 2003. 246 с.
16. Полусмяк И.М. Теоретические и практические аспекты музыковедческой интерпретации: автореф. дис. ... канд. искусствоведения. Киев, 1989.
17. Ройтерштейн М. Музыкальный язык. М. : Музыка, 1974. 268 с.
18. Скребкова-Филатова М. Фактура в музыке. Художественные возможности. Структура. Функции. М. : Музыка, 1985. 285 с.
19. Сниткова И. Картина мира, запечатлённая в музыкальной структуре (о концептуально-структурных парадигмах современной музыки). *Музыка в контексте духовной культуры*: сб. ст. М. : ГМПИ, 1992. Вып. 120. С. 8-31.
20. Способин И. Музыкальная форма. М. : Музыка, 1972. 271 с.
21. Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров: сб. статей /под общ. ред. А. Сохора и Ю. Холопова. М. : Музыка, 1971. 469 с.
22. Холопова В.Н. Формы музыкальных произведений. Учебное пособие. М. : Лань, 2001. 367 с.
23. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. К. : Заповіт, 1998. 368 с.
24. Холопова В. Специальное и неспециальное музыкальное содержание. М., 2002. 31с.
25. Холопова В. Н. Музыкальный ритм. Москва : Музыка, 1980. 72 с.
26. Холопова В. Н. Русская музыкальная ритмика. Москва : Советский композитор, 1983. 281 с.
27. Холопов Ю. Н. Гармония. Практический курс. Часть I. Гармония эпохи барокко. Гармония эпохи венского классицизма. Гармония эпохи романтизма. М. : Издательский дом «Композитор», 2005. 472 с.
28. Христов Д. Теоретические основы мелодики. Опыт описания аналитического подхода к отдельной мелодии / пер. с болг., вступ. ст. и коммент. Е. Абызовой. Москва : Музыка, 1980. 256 с.
29. Хуторська А.Й. Композиторська інтерпретація поетичного тексту як художній переклад (на прикладі камерно-вокальної музики) : автореф. ... канд. мистецтвознавства. Харків : ХДУМ ім.

	<p>І.П.Котляревського, 2009. 17 с.</p> <p>30. Цуккерман В. Музыкальные жанры и основы музыкальных форм. М. : Музыка, 1964. 162 с.</p> <p>31. Шаповалова Л.В. Внутренняя и внешняя форма в музыкальной эволюции музыкальной жанровости. К.1987.18 с.</p> <p>32. Шип. С. Музична форма: від звуку до стилю. Одеса, 2000. 342 с.</p>
Необхідне устаткування	Комп'ютер (ноутбук), програмне забезпечення, підключення до мережі Інтернет
Групові / Індивідуальні види навчальної діяльності	Фронтальна форма організації навчальної діяльності Індивідуальне самостійне навчання (пошукові практики) Семінар; творча дискусія. Тестові перевірки. Виступи з доповідями. Захист реферату
Оцінювання	<p>п/к с/р т/к</p> <p>Змістовний модуль1: 10 +5 +10 = 25 (1 семестр); Змістовний модуль2: 10 +5 +10 = 25 (2 семестр)</p> <p>Іспит: +50=100</p>

Критерії оцінювання знань

Рівні компетентності	Оцінка за національною шкалою	
<i>Низький (фрагментарний)</i>	незадовільно	<i>ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на рівні окремих фактів і основних фрагментів, що становлять певну завершену частину змісту навчальної дисципліни</i>
<i>Елементарний (репродуктивний)</i>	задовільно	<i>володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння його зіставлення та узагальнення, але не виявляє самостійного творчого мислення</i>
<i>Достатній (частково-пошуковий)</i>	добре	<i>Володіє навчальним матеріалом, уміє зіставляти та узагальнювати, робити власні висновки, виявляє пізнавальний та частковий евристичний інтерес до навчальної дисципліни, володіє навчальним матеріалом, обізнаний із сучасними науковими школами, теоретичними підходами і концепціями, виявляє творчий пошуковий інтерес до теорії</i>

<p><i>Високий (творчий)</i></p>	<p>відмінно</p>	<p><i>має ґрунтовні й всебічні знання з предмета, постійно працює над їх поповненням з різних джерел інформації, вільно володіє методами дослідження, здійснює науково-творчу роботу під керівництвом викладача, проводить самостійні власні дослідження, запроваджує у науково-творчий пошук власні методичні доробки, має досягнення у науково-творчій роботі</i></p>
<p>Розклад сесії</p>	<p>За необхідністю</p>	
<p>Форум</p>	<p>За необхідністю</p>	
<p>Питання забезпечення дотримання законодавства у галузі інтелектуального права</p>	<p>Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності. Окреслимо його основні складові: Скласти всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Надавати для оцінювання лише результати власної роботи. Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів. Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів. Видання наукової продукції має відбуватися з дотриманням вимог Закону України «Про авторське право і суміжні права»</p>	